

Nyttårstale

Taler

Kjell Magne Bondevik

Dato

1 januar 2003

Sted

NRK radio og fjernsyn

1 Kjære alle sammen.

Den siste uka har vi kunnet ønske hverandre god jul. I dag kan vi ønske hverandre

5

GODT NYTT ÅR !

Og et godt nytt år kan det bli hvis vi tar med oss julens verdier inn i hverdagen:

10 Fred og kjærlighet.

Dette er ikke selvsagte goder. Det vet alle som har opplevd disse verdienes motsats:

15 Krig og hat.

Som en kristen kulturnasjon har arbeidet for fred vært en av de grunnvoller Norge har bygget på gjennom århundrer. DET er i dag kanskje vårt fremste kjennemerke internasjonalt

20

Dette arbeidet skal fortsette.

Fred mellom nasjoner, fred mellom mennesker.

25 DET forutsetter respekt og omtanke for andre; en grunnleggende bevissthet om alle menneskers likeverd. Dette vil jeg legge hovedvekt på i kveld.

Selv blir jeg opprørt over enkelte utviklingstrekk i vår tid som bryter med disse verdier.

Den registrerte voldskriminaliteten her i landet har økt med 25 prosent på bare fire år. Volden er som oftest knyttet til rus, og rammer gjerne uskyldige og vergeløse.

35

Regjeringen arbeider på bred front for å få bukt med den økende brutaliseringen av samfunnet. Krisesentrene skal styrkes. Vi skal skjerpe straffer mot gjengangerkriminalitet og vi skal styrke kampen mot rusavhengighet.

40 Vi skal drive holdnings- skapende arbeid og verdimobilisering, også mot mobbing.

Det opprører meg at omlag 45.000 barn daglig blir mobbet i skolen.

45 Vi snakker ikke om små konflikter og knuffing i skolegården, men om grov trakassering som ødelegger barn for livet.

I året som gikk, hadde jeg den glede å være med på lanseringen av en stor kampanje mot mobbing i skolen.

50

H.M. Kongen ga tyngde til dette arbeidet gjennom sin nyttårstale i går kveld.

Mange barn forteller om voksne som dessverre er passive tilskuere til trakasseringer. Det er falsk toleranse å tolerere plageånden. Voksne SKAL gripe inn.

55

På Maridalen skole i Oslo fortalte over 11 prosent av elevene i en undersøkelse for ett år siden at de ble mobbet. Skolens ledelse satte i gang et antimobbeprogram som har gitt et fantastisk resultat.

60

I dag er det INGEN elever ved Maridalen skole som sier de blir mobbet.

Dette viser at det nytter å bekjempe mobbing.

65 La oss forsterke denne innsatsen ved alle landets skoler.

Slik fremmer vi menneskeverd og likeverd.

70 Som vi sår så høster vi.

Når barn og unge gjennom mediene, video og dataspill ser stadig mer av vold, mobbing og brutalitet, kan vi ikke overraskes over at vi høster mye av det samme i det virkelige liv.

75

Det er et sterkt behov for grensesetting og mer av respekt for andre.

"Gapestokken" er et begrep vi forbinder med noe vondt. Det var en straffemetode som ble avskaffet i Norge for over 150 år siden, med god grunn.

80 Folk ble hengt ut til spott og spe for noen hundre forbipasserende, i noen timer, kanskje noen dager. Selv om det skjedde etter lov og dom, var den for umenneskelig, hard og sårende.

Men jeg spør meg til tider om vi virkelig har avskaffet gapestokken.

85

I dag henges mennesker ut, lenge før eventuell rettssak eller dom foreligger, for hundretusener, ja, millioner av mennesker. Dag etter dag kan de få sitt navn og ansikt i avisen eller på fjernsyn, med antydninger og anklager av alvorlig karakter.

90

Vi må stille noen kritiske spørsmål om hvordan vi behandler andre mennesker.

Tenk om vi kunne få mindre av harde og uforsonlige ord, og mer respekt og omtanke for hverandre.

95

Vi kan ikke bevilge oss eller lovbestemme kjærlighet og fred. Dette kan bare springe ut av levende menneskehjerter som bryr seg om andre.

Få ting gleder meg mer enn den store innsats for andre mennesker som helt frivillig blir utført hvert år.

100

Natteravnene er et godt eksempel. I løpet av ti år har denne bevegelsen vokst og er virksom på 360 steder over det ganske land. 280.000 mennesker er registrert som natteravnere. Dette er edru voksne som er ute blant barn og unge om nettene i helgene for å hindre rus, vold og kriminalitet.

105

En varm takk til alle dere som på denne håndfaste måten står vakt om den

oppvoksende generasjon!

110

En viktig bieffekt av nattevandringen er at voksne blir bedre kjent med ungdommens verden.

Barneombudet forteller at det som står øverst på ønskelisten til unge mennesker, er kontakt med voksne.

115

I hovedstadens t-banvogner har Rusmiddeletaten i høst hatt en plakatkampanje med teksten: "Skynd deg hjem. Tenåringen din trenger deg."

120

Natteravnene går foran med et godt eksempel.

Vi vil gjerne øke antall ildsjeler. Fra i dag innføres en ny ordning: Nå kan den enkelte av oss årlig gi inntil 6000 kroner til godkjente frivillige organisasjoner - og få skattefradrag for det.

125

Frans av Assisi sa: "Det er gjennom å gi at man får". Dette har mange erfart. DELT glede er DOBBEL glede

Vår velferd er avhengig av landets økonomi.

130

Regjeringen tok i høst belastningen med å fastholde at landet måtte ha et stramt budsjett. Og det fikk vi. Vi ville bidra til å få ned renta. I desember gikk renta ned med en halv prosent. Det har positiv virkning for enkeltpersoner, familier, kommuner og bedrifter. Og Norges Bank har signalisert at det kan bli aktuelt med ytterligere rentenedgang i tiden som kommer.

135

Når renta blir høy og kronen for sterk, setter det arbeidsplasser i fare. Kamp mot ledighet er en hovedsak for Regjeringen. Derfor innleder vi et inntektspolitisk samarbeid med organisasjonene i arbeidslivet. Derfor setter vi ned avgifter og skatter for bedriftene.

140

- Vi vil sikre solid styring av norsk økonomi - det er vi alle tjent med.

- Vi vil gi trygghet for arbeid og inntekt

145

- Vi vil øke innsatsen for å komme dem til hjelp som har det vanskelig. Derfor

satser vi 400 millioner kroner ekstra neste år på tiltak for å bekjempe fattigdom og for å bedre rusomsorgen.

150

Årsakene til fattigdom er kompliserte. Derfor er det nødvendig å ta i bruk målrettede og individuelle tiltak. Samtidig skal vi ivareta det beste ved dagens velferdssystem som skal gjelde alle.

155 Derfor vil vi videreutvikle velferdsordningene. Det skal bli flere og rimeligere barnehageplasser. Skolen skal få større lokal handlefrihet. Den ekstraordinære statlige innsatsen i eldreomsorgen fortsetter også neste år - lengre enn opprinnelig forutsatt - for å få bygget flere omsorgsboliger og enerom på sykehjem.

160

Stadig flere får behandling på sykehusene våre. Helsekøene er redusert.

For 400 år siden fikk to leger i Bergen penger fra Kongens kasse for å holde seg i byen og kurere syke. Vi regner det som starten på det organiserte helse-Norge.

165 Dette 400-års jubileet skal vi markere i det nye året gjennom en videre satsing i helsesektoren, spesielt i psykiatrien.

Og vi vil gjøre det ved et løft for bedre folkehelse. Tidligere slet vi oss til sykdom og død. I dag spiser og sitter vi oss til dårlig helse og for tidlig død. Mangelen på fysisk aktivitet kan bli framtidens store helseproblem. Regjeringen legger derfor på nyåret fram en stortingsmelding med forslag til hvordan folkehelsen kan bedres.

170

Vi vil forebygge mer for å kunne reparere mindre.

175

Derfor vil vi gi legene mulighet til å skrive ut en såkalt "grønn resept". Dette betyr at man kan få resept for et treningsopplegg istedenfor medisiner, slik det er prøvd ut i noen kommuner. Legene kan foreskrive fysisk aktivitet, når dette er faglig tilrådelig. Vi vil invitere blant annet idretts- og friluftsansjoner i en bred allianse for å bedre livsvilkår og folkehelse.

180

Det politiske europakartet er forandret sist år.

Den europeiske union har invitert ti land som nye medlemmer. Utvidelsen vil etter planen skje om mindre enn to år. EU endres fra en vest-europeisk til en

185

bredere europeisk organisasjon. Samtidig utvides EØS-området som Norge er en del av. Vi må vurdere erfaringene fra dette og konsekvensene for vårt land.

190 NATO-landene bestemte på toppmøtet i Praha å utvide alliansen med sju land.

Land som tidligere var underlagt Sovjetunionen eller som var medlemmer av NATOs motpart Warszawa-pakten, går inn i et forpliktende europeisk og
195 atlantisk samarbeid. De blir våre samarbeids- partnere.

Dette er historisk.

Delelinjen i Europa er borte. Vi får et nytt og mer enhetlig Europa.

200

Viktig i året som gikk var også FNs toppmøte for bærekraftig utvikling i Johannesburg, der Norge spilte en sentral rolle. Det dreide seg om å bekjempe fattigdom og å ta vare på miljøet. Nå må det følges opp.

205 Til høsten vil Regjeringen legge fram en nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling. Det vi sier internasjonalt, vil vi gjøre nasjonalt.

Norge har en utrolig privilegert stilling i verden. Vi nyter fred i frihet med velstand. Men av dem som er mye gitt, skal også mye kreves.

210

For meg er det en livslang forpliktelse å stå på de fattigstes og forfulgtes side.

Det er mange nordmenn som ønsker å stille opp for dem som lever i elendighet i andre deler av verden. Vi vil gi enda flere muligheter til dette.

215

I dag oppretter vi Fredskorpset Ung. Det betyr at flere norske ungdommer - også yngre enn i det ordinære fredskorpset - vil få muligheten til å gjøre en innsats i fattige land.

220 Når dette er vel etablert vil de med mer livserfaring og kompetanse få sjansen. Neste steg er nemlig opprettelsen av Fredskorpset Senior, som skal åpne for tjeneste for dem som er eldre enn i det vanlige fredskorpset. Dette gir spennende muligheter for nye grupper til å stille opp for dem som trenger det mest.

I året som har gått har vi fått nye eksempler på at terrorisme representerer en trussel mot liv og fred.

230 Norge er aktivt med i den internasjonale koalisjon mot terrorisme. Som et ledd i dette deltar vi både i humanitære og militære aksjoner i Afghanistan, noe landets president takket for da han gjestet Norge like før jul.

235 I høst har Iraks våpenarsenaler stått i brennpunktet. Ikke uventet, etter de blodige spor Saddam Hussein har satt etter seg - i eget land, i Kuwait og i Israel.

Først etter at Sikkerhetsrådet enstemmig vedtok nye presise krav til Irak, beklaget han okkupasjonen av Kuwait og lot FNs våpeninspektører komme inn igjen i Irak.

240 Norge har stått sterkt på at konflikten må løses innen rammen av FN. Vi fastholder at FNs sikkerhetsråd skal ha en ny behandling av saken på basis av våpeninspektørenes rapport. Jeg håper i det lengste at konflikten skal få en fredelig løsning.

245 Fredsprisvinner Jimmy Carter sa da han mottok prisen i Oslo 10. desember at:

"Krig kan av og til være et nødvendig onde. Men uansett hvor nødvendig krig måtte være, er og blir det et onde, aldri et gode."

250 Vi er mange som deler Jimmy Carters syn.

FNs generalsekretær Kofi Annan ga overfor meg i romjula uttrykk for takknemlighet for Norges bidrag til våpenhvile og fredsforhandlinger på Sri Lanka og stans i kamphandlingene i Sudan. Vi drøftet også Irak-konflikten og
255 delte håp om en fredelig løsning.

Norge skal være en fredsnasjon.

260 Da må vi også bygge en fredskultur i de nære forhold, vise respekt og omtanke for hverandre. Kjempe mot vold og mobbing, skape fred mellom mennesker.

Samtidig må vi - så langt en liten nasjon formår - bygge en fredskultur i de store forhold, mellom nasjoner, alt bygd på en grunnmur av menneskeverd og

265 menneskerettigheter.

Vi feirer nyttår med ulike sinnsstemninger og i ulike livssituasjoner.

Men vi er like i den forstand at vi alle har behov for medmenneskelig varme.

270

Vi trenger julens budskap om fred og kjærlighet inn i det nye årets hverdager.

Kjærlighetens mål er ikke først og fremst at vi skal finne oss selv, men at vi kan finne hverandre. Om vi kunne gi hverandre litt mer godhet og vise mer

275

takknemlighet, har vi mye godt i vente.

Jeg vil på vegne av oss alle hilse Kongen, Dronningen og den øvrige kongefamilie og takke for deres innsats for Norge i året som gikk. Sist år gledet vi oss over et prinsessebryllup som ble en folkefest. Nå gleder vi oss over at et

280

nytt medlem av kongefamilien skal komme til verden.

Jeg hilser også til alle nordmenn som gjør tjeneste i utlandet; i utenriktjeneste og fredsbevarende styrker, i misjons-, bistands- og menneskerettighetsarbeid, i skipsfart og andre sammenhenger.

285

Jeg ønsker dere alle et godt og fredfylt nytt år!

Kilde

<http://www.odin.no/odinarkiv/norsk/bondevikII/smk/taler/001001-090408/dok-bn.html>

290

Emner

Nyttårstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarstale-1181>

295

300